

ГЛАС НАРОДА.

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

„Глас народа“ излази сваке недеље на табаку. — Цена му је на годину 3 ф., на пола године 1 ф. 50 новч., на четир месеца 1 фор. аустр. вред.

Дописи се шиљу уредништву а претплата и огласи администрацији „Гласа народа“ у Нови Сад. — Огласи наплаћују се: од редка оваких слова 6 нов. и 30 п. за жиг сваки пут.

КАКО ЖИВЕ НАШИ СЕЉАЦИ ?

Ми сви вичемо, како је наш народ нехатан и нерадин, како не иде за напретком својим. То је све истина. У ствари је тако, али не треба ни мало да се чудимо, што је тако.

Прво и прво треба да са свим завирнемо у домаћи круг његов. Треба да га пратимо очима од оног часа, кад из кревета устане све до вечера, кад се опет у њега сподоби.

На чему спава наш паор? На сламњачи, у којој једва три порције сламе има. Преко ње прострео је губер. Под главу обично меће кожух, јер жена чува јастуке за параду. Покривач му је ћилим. Сав тај намештај осим кожуха пун је и препун бува. Чело ногу је колевка детиња, а цела постеља таман је толико дугачка, да можеш, кад се по вољи згрчиш, коленима до колевке допрети. Какво ту лежање и спавање може бити, то само наш сељак зна.

У јутру раном зором мора већ на ногама бити. Сад хајде да се насађује вршај. Кад су с тим готови, онда треба ужинати. А каква је ужина? Да те Бог сачува! Једна чинија незрели пљива и неколико зелених краставаца. Од куд дакле може он после така одмора и јела с вољом радити, кад ни близу недобије онолико снаге с јелом и одмором, колико му је радња одузела.

Затим опет удри, пик Јово на ново, терај коње и стој на оној припеци вас дуги дан. Претресај сламу, да ти плева све одушке на глави напуни, и очи и уши, и нос и уста. А кад приспе време ручку, дај опет пљива или промене ради црна лука, јер је госпођин пост, којег неће жена премрсити. А кад жена неће, онда неможе ни човек, јер му жена неће да кува.

Така је и мала ужина. Понда и помози Боже, где има лепе текуће воде, у којој се човек после радње од плеве и друге нечистоће опрати и тело своје окрепити може. Али где нема, ту је тек право зло. Има их

и таквих, који неће да се користе тим даром од Бога, него поред те лепе прилике опет онако неопрани и каљави лежу у кревет, а неће да помисле, како плева и пра, који се иза вејања по телу накупио страшно једе здравље.

И ми имамо још образа чудити се бледилу и жутилу наших паора. Та зар може он друкчији поред тог рада при такој рђавој рани изгледати?

Рани коња свог само са сламом и терај га увек, нећеш дочекати, да му се длака засија и да главу поносито диже, а камо ли човек, који је куд и камо благороднији од сваке стоке.

Из тога излази, да не треба постити, особито у време тешких радова.

Дакле треба мрсити. Треба јести меса и попити по једну чашу вина. Јест то треба. Али од куд, кад наши људи све у јесен и у зиму у лудо потроше, што би им у радно време тело и душу подкрепило. Он о свечарству, о свадби, о Божићу великом и малом толико натовари на астал, да овај све стење под теретом силних јела, јер онда је домаћин славан, кад гост о њему вели: знаш брате, тако ме дочеко, све ме грли и љуби, па ме нуди, знаш, па му је совра тако пуна, да нема места, где ћеш руку метнути.

Погледајмо Швабе где су сами. Сматрајмо како они раде и како једу. Неће се Шваба тако здраво зноити као Србин; он не ради као во, већ ради као човек, који зна границе својој снази, који зна, шта му шкодити може, те неће то да ради. Он у време жетве о ручку извади шунку из свога завежљаја, па ју после залије мало винцем, па да видиш, како му се образи зарумене и засветле, све лети она коса, кад замане њоме.

А наша газдарица скувала мало трганчића или пасуљца у силној водици, па послала по детету на њиву. Док дође до њиве, а оно се оладило. Радени гладни и жедни и уморени

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

седну поред лонца, па удри вијај пасуљ или ваљушак по оној води. Једва наиђе сиромана које зрно. А јело је скувано, да те Бог сачува. Чорба ништа друго није, него врућа вода.

Ја бар никад нисам читао, да лекари врућој води приписују таку моћ, која гладнога наситити може. Толико само знам, да човека напише. После ручка наш се човек напије опет вруће воде. Истина ова је од сунца загрејана. Тако после и веле: ао танае му, шта је то, све ми се бућка по трбуву? И небућкало се!

Лако је онда бити јак и сјајан, веле наши људи, кад се у кући находи по који папак или кожура, кад у опаку виси сланина као шака дебела. И ја велим тако. За то, браћо, паори, чувајте у оно време, кад имате сувише, за радне дане, где нема ништа, па ћеш и ти бити светлији и дебљи, те ће ти и радња сјајнија и маснија ийти.

Кољи те пилиће и ту живину, па једи, док радиш, и онако ће ти поцркати без да хасне од ње добијеш. Немој тако лудо штедити. Штеди кад треба, а не ма кад. Кад радиш једи лепо, а кад не радиш како можеш. Ово нека ти је на поуку и владај се по томе. Т.

ИЗ ИСТОРИЈЕ.

Срби под владоцима од лозе Немањине.

I.

Стеван Немања, велики жупан.

Немања је у једно саставио све србске земље, па тиме увећао снагу србском народу. Он је био кротак, побожан, научен, одарен великим духом и постојаном вољом, те је тако имао сва својства, која су нужна, да се сврше велики послови. Народ је Немању волио и био му одан, а то је био најтврђи основ, на ком се развила сва немањина снага.

Кад се Немања утврди у власти над србским земљама, удари на неке пределе, који су тада били под Хрватством, и освоји их заједно с градом Котором. Грцима то није било право, па су попрeko гледали на Немању, али му не учинише ништа. Наскоро за тим уђе Немања с војском у Босну, па и њом овлада, ма да је од неког времена она стајала под врховном управом угарских краљева.

Док је био у животу цар грчки Манојло, Немања је живео на миру с Грцима. Но кад Манојло умре, Немања напустила заузеће од Грка земље, где је живео србски народ. Он се удружи с угарским краљем Белом III. и удари на грчке земље. Угарском краљу умре тада жена, и он се врати у своју земљу, а Немања настави рат с Грцима, сруши им град Средац (Софију) и заузме нишку и призренску област и више градова. Наскоро за тим удари и с друге стране на

Грке, отме од њих Далмацију и Дукљу, освои и разори многе градове (Скадар, Вар, и друге) па уништивши грчку власт над тим странама, утврди у њима сам себе. Немања је после тог још једном војевао с Грцима, па је и тада задржао све земље, које је пре тога од њих отео био.

У то доба покренуше се многи хришћански народи, да од Турака отму света места, где је некада Христос Спаситељ живео, чуда чинио и страдао. Баш за немањине владе подигао се био с војском немачки цар Фридрих I. и упутио се Дунавом преко Цариграда у Азију, да удари на Турке. Стеван Немања дознавши за царев долазак, спреми много ране и богате дарове, дочека цара код Оршаве, преда му за војску рану, а њему богате дарове и силне новце. Фридриху је то било врло мило, да за то допусти Немањи, да се може звати краљ, Немања се није хтео тако звати, јер му је главна мисао била, да утврди своју државу, коју је тешком муком створио; па је с тога и тражио на све стране пријатеље.

Кад је Немања споио све српске земље, одрече се државне управе и преда је своје најстаријем сину Стевану, кога назове великим жупаном. Млађему сину даде да управља Зетом и назове га великим кнезом. Још му је наложио, да се добро пази са братом својим Стеваном и да му као глави државе буде покоран. Скупштина, коју је тога ради саставио, пристане на његову жељу и потврди оба сина у достојанству њину.

Из тога се види, како код Србина никад није самовоља могла маха отети, јер у свима већим и важнијим пословима морали су краљеви и цареви народ слушати и с њиме се договарати.

Затим оде Немања у манастир Раваницу и заклужери се по примеру свога сина Саве. Ту добије име Симеон. Он је умро 1200. године.

Немања је врло знатан србски владалац. Он је у једно саставио србске земље, које су пре биле раскомадане на више старешина, и својим делима показао је србским владоцима правац, којим се ваља придржавати, па да своју државу сачувају и рашире, своју владу утврде и оснаже, и свој народ доведу да буде знатан и славан.

Осим великих заслуга, које Немања има за државни живот србског народа, он је врло знатан и за србски црквени живот. Он је у Србији подигао многе цркве и манастире, од којих манастир Студеница и данас проповеда славу његову и србског народа, и утврдио је православну веру у србском народу, утаманивши аријеву јерес, која се почела међу србском властелом јако распростирати. Он се и о изобраењу свог народа старао, и у томе је предбачио свима својим држављанима, одгајивши своју децу. Једном речју, Немања се свим силама трудио, да учини, да буде србски народ срећан и славан.

ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ.

О широком свету.

Учитељ. Дакле, као што ти реко, кнеже, Африка је чудна земља. Њене пустиње су на гласу особито пустиња Сахара, која је 1200 миља дугачка. Сви европски народи пишу и вичу против руске Сибирије, да је она права тавница људска, да одонуд више нико не може доћи. Али Сибирија је рај спрема Сахаре. У Сибирији има вода текућих, има биља, има и животиња. Истина, да је тамо већином зима, али има и лепих дана, што у Сахари нема.

Овде куд се год окренеш, нигде ти око неће за дрво запети, нигде извора а камо ли реке да ти око угледа. Сама пустиш, сам песак очи ти виде. Можеш по осам дана путовати, па тек једва наиђеш на места од једно два три ланца величине, на ком дрво расте, и где бистар изворчић жубором својим уморене путнике на одмор примамљује. Па и ту није човек сигуран. Утекао је из песка, да од отровних гуја и дивјих зверова презати мора, јер ти мали рајеви, што се оазом називају, пуни су грабљивих животиња, лавова, рисова, хијена и других.

Подвоз пустињски су камиле. Камилу ретко да је који од наших сељака видио. Она је као коњ, али много већа. На леђи има грбачу. Има их са једном или две грбе на леђима. Код те животиње има та особеност, да по 7 дана не мора пити воде. Путници, који дуго путују, те им воде нестане, избеаве се тек тако од смрти, кад убију камилу, те ону воду, која се у њеном бурагу нађе, изваде и њоме своју жеђ гасе. У тој пустињи никад кише нема. Напротив ветрова има таких, о којима ми ни појма немамо. Пустињски путници небоје се ничега тако јако, као ветрова, јер они читаве карване¹⁾ песком затрпају, да им после ни трага ни гласа нема.

Пре него што се дигне ветар, поцрвени небо као у вече, кад сунце седа. Ваздух се загуши, да једва данути можеш. Запара је така, да човек као куван изгледа. Затим се чује нека далека гутњава, нека хука и бука, као кад би се каква велика бурад по калдрми ваљала. Хук све ближе долази. Тек осетив неки слаб дах. Одма затим задува свом јачином. Небо пожути, очи се закрваве, сама ватра из уста и носа ти пође, као да огањ какав у прсима гори. То све за пет минута дође. Ако ниси одма потрбушке лего на земљу и загњурио нос, уста и сву главу у песак, спасења ти нема, мораш изгинути, јер ти песак кроз затворена уста у грло и прси уђе, те те удави; уши ти загуше, нос запуши и очи заслепи. Песак је тако ситан, да кроз најдебље хаљине прође, те уђе чак у одушке телесне у оне ситне јамице по кожи.

Једна је срећа, што олуја не траје дуго. Као што брзо дође, тако и прође. Као што у Сибирији има снежаних сметова тако овде има пешчаних. Као што

¹⁾ Карван, многи путници, који у друштву путују.

тамо снег завејава читаве карване, тако овде многе и силне људе сарани песак, те им начини гроб, из ког се више не враћају. — Та се пешчана холоуја зове Самум.

Сутра дан тек можеш чути урликање шакала¹⁾ и лавез хијене, која мртве из гробова ископава и једе. Ту су орлови и конци, ту су се свакојаке звераци исекуле, да пирују и благују.

И колико је страшна и незграпа пустиња, опет по њој живе људи, опет има умних божијих створова, који се неплаше песка и пустиње, који се небоје ветрова страшних и принеке сунчане, која је тако јака, да јаје затрпано у песку, за неколико минута испече.

У том пешчаном мору, које је пространо као две трећине од Европе, живе Бедујини, народ арапски, који често иза заседа на својим чилим коњицима изненада излетају и карване поробе. Као што незнаш од куда дођу, тако их изненада и нестане, а сам незнаш, јал их је земља прогутала, јал су се на сунцу као восак истомили.

Бедујини су порекла мавријског, који су некад Шпанском владали. Француски Бегенал Базен, који је у овом прошастом рату град Мец предао Прусима, војевао је противу тих Бедујина са највећом свирепшћу, која људским срцем завладати може. Једном их је сабио у једну пећину и ту их је димом угинуо, наложив ватру на врати пећине.

Поред свих тих свирепости никако није могао тај народ умирити, који је особито ратоборан и поносит. После жене и детета најмилији му је коњ. Он грли и љуби свога коња као брата свога. Коњ му с њиме заједно у једном шатору живи. Као што се он коњем поноси, тако се опет коњ поноси господарем својим. Изванредности ради приповедићу ти једну приповедчицу.

Бедујин један имао особито лепа коња. Други један дође ноћу те га украде, узјани на њега и стане бегати. У том се газда пробуди, виде онога, где бежи, брже уседне другога коња па у потеру. И скоро већ да га стигне, кад се сети, да ће му изгубити коњ славу, ако га други који коњ стигне. Да би му коњ, који је украден, и даље славан са брзине своје остао, викне допову: Пришапни му на уво „брзо“, па се небој, нећу те стићи. Овај не буде лењ, него пришапне коњу на уво „брзо“, а коњ, као да крила доби, оде, одлети као соко, неможеш га оком догледати, а камо ли ногом достигнути. Тако би слава коњу сачувана. То је особита љубав, кнеже мој. И ја тебе волим, али опет, лаку ноћ!

ЗАПРИВРЕДУ.

Како треба прасце одгајати.

(Наставак.)

Што се тиче саме хране, ту навек ваља бирати храну у којој има више скроба, као што је н.пр. бун-

¹⁾ Животиња, налик на курјака.

гур. Кромпир иначе врло добро храни свињу; али крмачи кад се већ опрасила треба га сасма мало давати, и то обареног и изгњеченог, а тек што се опрасила, онда је најбоље и не хранити је кромпиром. Највише млека да богме даје само млеко; али хранити свиње крављим млеком — то би била мало но скупа храна; но млеко може добро да замени друга суруткаста храна, као што је млаћеница, сама сурутка и др.

Као што се види, што је боља и удеснија храна, то је и више млека; али треба још пазити, да ни чега не буде ту, што би могло млеко укварити. Колико свиња изгледа трома и немарна, опет је она за то врло журајива и осетљива, особито док је још супрасна и докле још доји. Човек дакле треба да пазиде је ни чим не узнемири или раздражи, за то је најбоље крмачу док је још сисају различити мимо све свиње.

Већином се опраси онолико прасаца колико је у крмаче брадавица на потрбушини; али често бива, да се и више њих опрасе. Ту сад ако нема случајно још какве крмаче што се тек опрасила, у које имају сувише брадавице, онда да богме никуд даље, него мораш баш потаманити оне сувишне. Ту да како опет ваља потаманити оне најслабије прасце, јер ће их навек они снажнији отерати од сисе, па ће и остати онако кржљави, — а онда која вајда од њих? То како дође на свет, одмах се почне отимати о брадавице, па ако не урадиш како рекосмо, тај ће покслъ непрестанце трајати докле год сиса, и нико му је не оте тако лако. И то је истина, да све брадавице не дају једнако много: што су ближе грудима, то дају и више млека. За то већма и напредују прасци који сисају из брадавице што је ближа грудима, па још ако се какво товно прасе дочепало таке брадавице, то се још јаче опажа.

Одгајач свиња мора за тим ићи, да се подједнако развијају сви прасци што су се у један пут опрасили, јер то је нужно, по што треба гледати, да се сви у једно исто време могу одбити од сисе, терати у поље итд. Видиш ли дакле да се некоји прасци на рачун других прасаца нагло развијају, онда се мораш ти сам састарати за оне слабије, мораш их пренети на млечније брадавице, а оне јаче на брадавице што су ближе бутинама, итд.

Колико ће време прасци сисати, то се равна по разним приликама. Ту мораш пре свега узети на рачун то, на што одгајаш прасце: или да их покољеш или продаш још док су прасци, или их мислиш гојити на маст, или оставити за семе; ту се после мораш обазрети и на то колико крмача даје млека. Ако прасце отхрањујеш за семе или у опште за своју потребу, онда треба гледати да се што снажнији прасци отхране, за то их треба пустити да дуже сисају, могу се оставити на сиси по два месеца; ако их мислиш као „залученике“ продати, ту је доста да сисају макар само месец дана, шта више доста је и три не-

деље. Ако крмача од ваљане хране постане добра млечуља, или ако су прасци по све кржљави, онда се могу оставити нека сисају и дуже, од прилике 1½ до 2 месеца дана.

(Продужиће се.)

Жива ограда.

од „ВОДЉИКАВОГ БАГРЕМА.“

Као пријатељ економије и још као питомец економског заведења, желио сам поред мога милог отацтва и друге даљне земље упознати у сваком економском обзиру; у начину живота становника њихови, у водењу добара њихови и у многим другим. Пак шта ме је највише у чешко-швајцарским пределима занимало? „жива ограда!“ око њихових башта и винограда. Кад сам увидио да је овакова ограда а у право рећи зид, много полезнији, хасновитији и сигурнији од сваког нападаја зли људи и од квара марве, то сам предузео, себе од једног економа научити дати, како он тај плот подиже, да и моме роду у мојој отачбини казати могу, како и на који начин и он себе у овој струци да подигне, и да не мора сваке скоро године оправљати и узалуд велик новац у мутну, тако рећи воду бацити. То сам и урадио и ево ме мили моји сељаци да вам као „сељак“ на просто опишем цео рад при подизању „живога плота.“

Он је тај плот подигао од белог глога, но будући ми бела глога немамо свагда, то се морамо помоћи са багреном — драчом.

Овај се плот подиже двоструким начином:

1. семеном и
2. шибљикама.

1. Семеном.

Кад семе од багрене зберемо, а ми га морамо добро оставити на суво место преко зиме. У пролеће кад се већ лепши дани укажу, треба то семе узети, једно 24 сата у воду метути и више пута промешати, да оно јалово семе горе дође. Сад треба јарчиће направити, уздуж онога места, где желимо плот имати и оно добро семе, што је у води остало, посејати. Може се посејати на форму кућица, т. ј. све по 4—5 семена једну стопу једна од друге, а може и уздуж једно до другог, то зависи од воље, како ко хоће. Кад то изнигне, нетреба га првог ни другог лета дирати ни подрезивати, али само преко зиме сламом покривати, да опет колико је бар могуће, оне нежне још шибљичице, од зиме сачувамо. Треће године треба те шибљичице са стране подрезати, а може се већ и горе подрезивати, и то подрезивање зависи од онога, чији је плот, јер он са подрезивањем може дати изглед своје новом зиду како жели; и тако сваке године чистити и подрезивати у будуће.

2. Шибљикама.

Кад шибљикама желиш овакови плот подићи, а ти узми мале, од једне до две стопе и с прста дебеле шибљике — са жилама — и расади их на 1½—2

стоје једно од другог. При оваковом подизању не мораш сламом зими покривати, но друге године можеш већ подрезивати; и тако у будуће очистити и пазити. И тим начином може сваки за неколико година, као што реко, неразрушим зид оболо своје баште имати.

„Т.“

Нови Сад, 19. августа,

Житна пијаца врло добро напредује, јер је свет већином своју летину довршио, услед чега се рана све више и више доважа, а цене су добре. Овде је већ натоварено и послато три лађе зоби, а товаре се још две, и то све за Пешту. — Цене су:

Жито, чисто ф.6—6.20 б. цента.

Јечам ф.2.80 б. цента.

Зоб ф.3—3.20 б. цента.

Кукуруз се јако тражи, али га слабо има, за то му је цена мало скочила и стоји: ф.3.60—3.80 б. цента.

У Чуругу је већ две лађе натоварено зоби по ф.2.80 до 3 ф. б. цента, и отправљене су у Пешту. Товаре се још 4 лађе.

У Ковилу има 8 лађи, што товаре само зоб, а због веће конкуренције купаца стоји 3 ф. 20 н. б. ц.

Са горњи пијаца долазу, како за жито, тако и за кукуруз, све повољнији гласови и веће цене. Из тога изводимо, да ћемо ове јесени јаке трговине имати.

С.

КУРС ОД 17. АВГУСТА 1871.

Сребро	119.85
Дукати	5.80½

КАЛЕНДАР ЗА МЕСЕЦ АВГУСТ.

VI. Седмица.

ДАНИ	ПО СТАРОМ.	ПО НОВОМ.
Н. 22	Мученик Агатониј.	3 Људмила.
П. 23	Луп и Иринеј.	4 Розалије, Мојсије.
У. 24	Јевтих и пр. Петра митроп.	5 Лавро, Јустинијан.
С. 25	Вартоломије и Тит.	6 Захарија пророк.
Ч. 26	Адријан и Наталија.	7 Регин дева.
П. 27	Пимен вел. и Либертије папа.	8 Мала госпођа.
С. 28	Мојсије Мурин.	9 Горњије муч.

ПОДЛИСТАК.

КАЈИШАР.

(ПРИПОВЕТКА ИЗ СРБИЈЕ.)

VI.

Тако се дакле продаде добро чича Ранково. За оно неколико полића оде му забран и шума, оде му све осим једне кућице и малог винограда до куће.

Али тога не беше Ђир Таса доста. Није њега још Ранково и Стеваново добро заситило, још му је срце искало и много искало.

Баш онда, кад је највише кише бивало, дође Ђир Таса са окружним Ђатом (писар) и среским капетаном, да поново екеквирату чича Ранка.

Дођу на каруцама, која вукоше четири бесна хата, и стадоше пред кућом Ранковом. Време беше суморно и магловито. Ладан новембарски ветар, горњае, дуваше као помаман и залеђиваше по мало дуге брке горопадна капетана.

Сирома Ранко, онако нагурав и стар, још већма дође гурав у гуњчићу своме, који му једва тек мало рамена покриваше. Премда стар, опет му голе комате и на непогоде научене прси, пркосише леденом даху горњаковом.

„Шта ви господо хоћете?“ запита чича Ранко.

„Хоћемо да се наплатимо, хоћемо кућу и виноград да ти продамо.“

„Па зар вам није доста мала мога, којег сте ми досад продали, зар и ово мало кућице, што ми од оца мога остаде, хоћете да ми над главом продате?“

„Е газда Ранко, ми ти помоћи не можемо. Још си дужан, поверитељ хоће да се наплати.“

„Господар Тасо! рече Ранко, немој ми продавати ово мало добра мога, немој ме под старост моју и под љуту зиму гонити испод крова очиног. Зар се ниси доста наплатио? зар те не могу молбе моје ублажити? Ево сузама ти се молим, ја који никад суза проливао ни сам, учини милост, кад право не ћеш!“

„Јес чуо море, ја не продајем твога добра, већ суд.“

„Не продаје суд, него ти. Ти можеш опростити, ако хоћеш. Суд нема с тим посла. Живана Ђерко, моли господара!“

Живана беше унука чича Ранкова. Девојче, каквих се само у Србији видити може.

Она приступи Таси, клеће пред њим и обгрлив му колена мољаше га:

„Господар Тасо, опрости нам и поклони ово мало куће и винограда, молим те као Бога.“

„Јао ме је, девојко, али ти не могу то учинити. Ја нисам крив твоје деди, што је он трошација и пијанац, те се задужити мораде.“

„Није мој деда никад пијанац био, ти то добро знаш. Ти знаш, да он неправедно страда. Опрости му господине кућу и виноградац. Ја ћу ти бити слушкиња и љубићу ти руке, које ме буду биле, и ноге, које ме буду газиле.“

„Чуј девојко, нештем да ми будеш слушкиња. Буди ми љуба ове једне ноћи, која иде, па ћу вам оставити и кућу и кућиште.“

Живана се достојанствено исправи и оштрим погледом осече се на тај обешечаки предлог:

„Изроде људски, нећу ти то учинити, па ма знала, да би ми поклонио сво благо твоје, које си лоповски од несретних људи поотимао. Господару! опрости деди моме, опрости му за имена божијег. Бог ће ти ту милост још већма милошћу вратити.“

„Јао ме је, али немогу наплату од Бога чекати, одговори Таса. Ако хоћеш онако? Хоћеш ли?“

„Не могу Боже, никад, никад то учинила неби.“

„Е кад не можеш, а ти добошару ради своје.“

„Стој, да ти још нешто кажем. Господар Тасо, у твојим је рукама живот и смрт моја и моје деце,“ повиче чича Ранко, „ти нам милост учинити можеш ако хоћеш. Опрости ми, не ћеш се никад покајати.“

Газда Ранко је те речи јуначким гласом изговорио. Погурено своје тело беше исправио и мирним погле-

дом, који је сталну неку намеру показивао, гледаше свога душманина.

„Ама, брате, јесам ти рекао, да није у мојој власти опростај. Та ти видиш, да суд твој мал продаје, а не ја,“ рече Таса.

Међу тим беше се гомила света испунила на месту продаје.

„Господару, убићеш и мене и себе, ако ми неопростиш. Ја те молим још једанпут.“

„Хајде, окани се Ђорави посла. Јесам ти рекао да ти не могу опростити!“

„Људи, ви сте видели, да сам га као Бога молио, па ми није хтео опростити. Ви будите сведоци моји, кад на суд дођем. Ја сам ишао судовима и нигде помоћи нисам нашао. Неостаје ми друго, него да сам себи помогнем. Опрости ми брате, смилуј се.“

„Нема ништа! Добошару продужи своје,“ рече Таса.

„Петдесет и три дуката, ко да више?“ викао је добошар.

„Ја дајем више“ повиче Ранко. „Гини псето погано, кад милости немаш, нека и тебе нема.“

С тим речима извади малу пушку из паса и избаци на Тасу.

Не беше га добро погодио. Извади другу и још једном опали на њега.

Газда Таса одскочи једно пола хвата од земље, јакну и стропшта се доле.

„Сад ево ме, радите са мном што год хоћете, немарим, барем ће људи од сад бити мирни од тога зликовца.“

Тако рече Ранко и пружи руке да га вежу.

Народ је стајао као окамењен. Нико речи непроговори. Нису се надали, да ће такав свршетак ексекуцији бити.

Ћата га да везати и тако везана одведу га у варош, те га баци у апсану до даљег решења.

V.

Ранко је имао свога пуномоћника, који га је бранио и заступао.

При крају парнице осуде Ранка на 20 година робије.

Но он апелира управо кнезу Милошу. Милош заиште сва писмена о току парнице. Кад су му писмена прочитана, зажели видети Ранка. Доведу га пред њега.

„Јеси ли ти убио Тасу цинцарина?“ зашита Милош чича Ранка.

„Јесам господару.“

„А зашто си га убио?“

„Ја сам га молио да ми опрости: ја му рекох, да неће добро бити ни за њега ни за мене, ако ми он не опрости. Он не хтеде. Ја извучем пушку из силава и убијем псето погано.“

„Е синко, добро си чинио. Де год нађеш киншара, уби га као псето какво. То су доле, то су обешањаци. Они праве сва та недела и нереде, који се по земљи збивају, да њих нема, наша би земља била као какав

рај. Ја ти опраштам синко, јер да сам на твоје месту, сам би тако урадио. Иди с богом и чувај се од сад таквих обешањака. Добро, које ти је распродано, добићеш сво натраг на поклон од мене.“

„Хвала ти светли господару на милости, коју ми чиниш, никада нећу престати благосиљати тебе и дом твој. Дај Боже, да деца твоја буду така, као ти, те ће нам земља увек дична и напредна бити.“

Ово је истинита приповетка. Таки се случајеви често и сада у Србији догађају, само нема старца Милоша, да јадан народ чува и брани од допова и киншара.

Написао А. Т.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

У Вршцу састала се о великој госпојини шеста скупштина уједињене омладине српске. Скупштина баше преко две стотине, а друга света заватило једо две хиљаде. Вршчани су своје госте са свирком дочекали. и заиста братски и србински угостили. Али влада мађарска дочекала је омладину српску са бичем у руци и с тим бичем растерала је синове народа, с којим у једној кући живи, синове народа, који јој је сусед и пријатељ и синове народа, с којим се дичи и поноси сва Србадија лиетом, растерала је шесту скупштину уједињене омладине српске. Да приповедимо дакле, како је то било.

Омладина српска, која је пре пет година склопила друштво, које ће радити на том, да науком и истином учини, да народ српски незаостаје иза других народа, да дакле са пером у руци и речју у устима шири по народу српском знање и слободу, та омладина склопила је за себе правила, како ће се на коме месту владати и шта ће радити, и та правила, тај ред послала је влади мађарској, да их она потврди, али влада мађарска потврди све, само оно не, што је најглавније, не потврди, да буде уједињене омладине српске, него хоће да је раздели, па да господари, хоће, да Срби из других крајева Срби из Србије, Босне, Херцеговине и Пре горе, не смеју бити у друштву са Србима из ове земље, па за то не само да не потврди правила омладинска, него још заповеди омладини, да на шестој скупштини омладинској не говори ни о чему другом, до ли о томе, да ли ће пристали на то, што влада мађарска хоће или не, па јој не би ни то доста, да то заповеди, него посла одмах и комесара свога, да скупштину растера, ако не пристане на вољу мађарске владе. Скоро два дана договарало се на скупштини о томе, да ли да се пристане на оно, што мађарска влада тражи, или не, и би решено, да се не пристаје. По томе дакле није скупштини ништа друго остало, него, да се разиђе и председник њезин рече јој то, али она га не може послушати, него муказа да га поштује, па искаше, да види на што је комесар на скупштини. Онда изађе комесар на среду и сакатим говором српским каза, да краљева влада мађарска не да скупштини, да свој рад продужи, па јој заповеди, да се разиђе. Скупштина се разиђе и каза, да се после подне у порти српској на окупу на митингу пађе, али кад дође доба митингу, донесе брат, што је митинг наредио, од магистрата вршачког заповест, да се митинг не сме држати. И тако не остаде скупштини ништа, него да се браћа уочи растанка свога на селу при чаши вина, које не плаћа влада мађарска, разговоре, шта им ваља даље радити. То се све збило од понедеоника до уторника 17. авг. И тако доживесмо, да мађарска влада поднесе српској омладини под нос песницу своју, и да се српска омладина уклони испред силе, али за то остала је жива омладина српска, и кад би хтели Мађари утаманити омладину, морали би потући све Србе, који вољу народ свој, морали би сбрисати са света народ српски, јер мало

је Србаља, који нису пријатељи народу, који не држе уз омладину своју. Оволико за сада, а други пут ћемо говорити о томе, шта је омладина српста, шта она хоће и шта јој ваља сада да ради.

У нашој царевини, на оној страни, де су данас Немци господари, ради се на томе, да једаред правда и правда господар постане, ради се на томе, да народи, који нису Немци, добију права као и Немци. Немци су се томе из све силе одупрли. Министри данашњи у Бечу ради су да се да народима који не говоре немачки прилика, да кажу, како они хоће, да се у овој царевини влада, они хоће да се Немци са Словени измире. Мира може бити само онда, кад правде буде, па не буду њих мање господарили онима, којих много више има, него да свако своје добије. Немци раде, да до тога не дође, јер им је слатко другом на грбачи седети. Они знају да треба на сабору у Бечу дваред толико посланика, за то да се досадањи ред измени, да се тај ред изменити може, па су се утели, да до тога не дође.

У Француској ломи се погача. На скупштини у Верзалу једни су за то, да Тјер, који је сада старешина Француској, остане то и на даље, а други су против тога. Стари лисац Наполеон употребио је ту грлику, те са својим присталицама ради за себе. Видићемо скоро, шта ће Француска од себе нарадити.

Царевина немачка сложила се са царевином нашом и са краљевином талијанском, да њих троје пазе на то, да не буде, бар скоро, рата у Европи. То је изradio састанак нашег цара са немачким царем у Гастајну.

Код Скадра потукли су се Арбанаси са турском војском. Ти су Арбанаси од племена миридитског и вере су католичке. Турске новине веле, да их у боју беше око четири хиљаде, и да их је које поубијано, које заробљено две хиљаде. Устанак арбанашки није тиме угушен. То признају и турске и мађарске новине, и ове последње боје те, да се ватра не рашири, јер веле, да Црна гора стоји на опрезу и чека, да види, шта ће се из тога излећи. Овде морамо споменути, да су миридитске поглавице биле о крштењу сина кнеза црногорског. Те исте новине мађарске спомињу још и то, да „Застава“ позива Србију на ноге јуначке велећи, да је дошло доба војевати.

Како се чује народна скупштина у Србији отвориће се у почетку септембра, дакле за недељу две дана.

Учитељска скупштина у Загребу свршена је. Како „Застави“ од гуда јављају, Срби што беху тамо на скупштини, нису с њоме задовољни. Искаћемо да чујемо за што?

Горњо-карловачка општина послала је администратору патријаршије молбеницу у којој иште од саборског одбора, да распише стечај за учитеље на учитељшту тамошњем.

На велику госпојину славила је новосадска успенска црква, којом је приликом њег. преузвишеност г. администратор патријаршије одзивајући се радо жељи овдашњег становништва и позиву општине новосадске, дошао у Нови Сад да одслужи службу божју. Становништво је га је дочекало при доласку и испратило при поласку му са тошлом љубављу, које се овај архипастир достојан показао досадашњим делима својим и признањем: да је народ највећи господар. По завршетку службе поучио је народ у љубави хришћанској, кратким али језгровитим говором, који кад од таког проповедника долази, неће пасти на камен да угине, но на плодну земљу хришћански срдаца, да никне и обилата плода донесе.

„3.“

Из Азије доносе руски листови врло повољне вести. У Бохари је руски конзул Струве врло сјано дочекан. Два шамска (шам је цар у земљи Бохари) сина дочекаше царског посланика на првој капији палате, сам султан устао је при његовом уласку у салу за аудијенцију, пружио конзулу руку и рече му у присуству целог двора сасвим отворено, да има благодарити милости „белог“ цара, што он ово парче земље има. — Султан од Кулде је хрђаво прошао, што је неким руским Киргизима дао прибега у својој земљи и за то је од генерала Колпаховског био потучен, а и сам се морао Русима, као ратни сужан предати,

пошто му је сва војска одузета. 22. јуна су Кулцу Руси заузели и тако ће и остати у руским рукама. Сад је сва средња Азија у руским рукама.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Брз лек.) На пруској граници имао је неки Пољак малу крчмичу, а најбољи му гост беше његова жена, коју је сваки дан затицао пијану. Не давно дође кући с неколиким руским стражарима и нађе жену опет пијану, де снава у занећу. Он је свашта покушавао да је одучи од те гадне страсти, али му није ништа помогло, на послетку науми да је застриви, шат то што год усхасни. Узме дакле свој рог с барутом; наспе јој у ухо, па га запали. Барут прсне, а жена му се Антола стропошта мртва на под. То је био лек за навек.

(Штедијонице у Аустрији.) Године 1869. било је у Аустрији 151 штедионица. У почетку исте године уложено је у те штедијонице 199 милијуна фор., а на крају године 245 мил. Према год. 1868. уложено је 1869. год. 44 мил. фор. више.

(Не позвани метеоци.) Из северо-западне Чешке јављају да су онуда сва поља изедена од некаквих мишева, којих онде ни-су никада видели, тако, да поља изгледају као да су српом по-жњевена или косом покошена. Ти су мишеви већи него обични пољски мишеви, а имаде их белих, смеђих, црвених и шарених.

(Смела пливачица.) Пре неколико дана показала је особиту снагу и издржљивост у пливању нека девојка од 17 година, госпођица Јулија племенита Ајхингерова. Она је препливала језеро Монтсе (језеро у горњој Аустрији) колико је год широко, од једне обале до друге, па не одмарајући се опет натраг, дакле пливала је преко 2000 хватова или по миље. Тај смео подухватак извела је млада пливачица за 1¼ сахата. С обале су је мотрили стаклима којима се далеко догледа, па кад се вратила натраг, није било радосном поздраву краја ни конца.

(Заслуга на пужевима.) У неким пределима има де у постовете јако једу пужеве, па за то и плаћају доста за њих. Неки вицилир у Бургундији (предео у Француској) заслужје на њима годишње преко 220 фор. у сребру. Он плати нешто малим ђацима па му их они купе, а он их држи у једној огради у свом подруму, де их рани купусом, салатом, ољуштеном мрквом и др.; па их онда носи у Париз на назар.

(Мани ти лопова.) Нигде у свету нема таквих лопова, као што их има у енглеској највећој вароши Лондону. Тамо су већ до-тле доспели, да сваки лопов има свој крај и ако што из другог краја украде, он мора то дати ономе из чијег је краја украо. На како су хуље веште, човеку мора памет стати, кад на то помисли. Ево једног доказа о томе. Један трговац узме од другог неких пет стотина форината. Лопов је то видео, па хајд за њим. Трговац, који је знао шта га може снаћи, држао је руку непрестано на њему, и опет, кад је дошао кући, ње је ту, али новаца нема. Шта је дакле лопов радио? Иратио га је до куће, па кад је трговац на једном месту застао, он му је бацно муву у образ. Трговац је извуко руку из њега и отерао муву, а лопов је мето руку у ње и извуко новце. Кад је то трговац до-знао, није ништа лопову урадио, него је само огласио, да нико не тера на сокаку муве с образа.

(Како се браћа волу.) У месту Жабљу, у Шајкашкој, пре негди купаше се два дечка између Жабља и Новог Сада, у једној слатини, де је вода њиве поплавила била, и де пре неколико година бунар беше. Та два дечка у купању на-иђу на ту исту бунарину; један од тих дечака упадне у њу и удави се; други пак видећи како се исти дави, отрчи одмах брату истога и рекне, да му се брат дави у бунару. Овај је у тај мах код оваца седео и леба јео, па кад чу да му се брат дави, таки збаци пршњак са себе, полети на бунарину, скочи у њу да брата ухвати, па се и он удави. Трећи пак брат, дошао је био кући с друге стране села, па је приоведао матери, како је коње купао, па се хтео удавити, да људи не дођоше и да га од воде не отеше. У тај пар дођоше деца нека и донеше матери

и брату истом глас, да су се она два брата већ удавила. Овај исти брат с матером полети у поље, па кад дође до исте бунарине, хтеде и он у путра скочити, да браћу извади, али га људи задржаше и рекоше му, да је бунар дубок, пак ће се и он удавити. Исти брат кад виде да друге помоћи нема, скочи брже боље на један багрени и малом једном сикиром, коју му додаше, отсече једну дугачку грану, пусти је у бунар и по њој се гњурећи у путра спусти, и извади оба брата удављена.

(Ухваћени разбојници.) Августа 3. о. г. путовао је неки човек на железници из Пеште у Таминвар. С њим су била још два „господина“ у једној одаји. Али ова ти два „господина“ удаве на путу свог сапутника и одузму му све што је имао при себи, а вредило је нешто, па онда да би зачетли траг изађу на једној станици (место где стаје жељезница) из своје одаје, па хајд у другу. Али их је кондуктер (надзорник над путницима) био добро уочио. Кад нађе онога мртвог путника, а он потражи и ону двојицу, нађе их и даде их затворити.

(У Црној Гори) има ораће земље 80.000 рала, ливада 40.000 коса, винограда 22.000 мотика, оваца и коза 380.000 комада, говеда 46.000 грла, пчела 15.000 кошница, 20.000 комада свиња.

(Од блага ни гласа ни трага.) У прошлости броју рекосмо, да ћемо јавити, шта је са копањем блага у новосадском гробљу римском, и сад додајемо, да није ништа, јер жене, које плаћаху да се копа, одоше, као што су и дошле или још горе, него што су дошле; јер потрошише оно мало пара што имадоше, а у гробљу нађоше што би свако други нашао, нађоше кости мртвачке.

(Крађа девојка.) У недељу украдоше у Новоме Саду из кола једну девојку и одведоше је у Карловце. Девојка се натраг вратила и сад ће бити скорим сватови. У четвртак опет побегне кћи неког богатог трговца из Ковиља са сином пароха ковиљског, који још учи лекарске науке. Отац девојчичи је честит човек, а девојко-крадица је врло добар ђак и иначе миран и узљудан момак.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

У српској народној задружној штампарији изишла је ових дана на 8-ни у 56 стр. брошира:

Задаћа учитељских задруга у садањем добу,

коју је написао Ст. Л. Милашиновић, народни учитељ у Земуну.

Књизи је цена 20. новч., а може се добити у срп. нар. задр. штампарији, код Стевана Ратковића, учитеља Димитрија Јосића, и код самога писца у Земуну.

НА ЗНАЊЕ!

Члановима српске уједињене омладине, омладинским дружинама и свима српским родољубима јавља се овим, да је

СРПСКИ ОМЛАДИНСКИ КАЛЕНДАР за преступну годину 1872.

данас из штампе изишао, и да се може добити за сада у Новоме Саду: код годишњег одбора уједињене омладине српске и у српској народној задружној штампарији. Цена му је 50 нов. а. вр.

Још једанпут понављамо, да је овај календар у више хиљада истисака штампан и апелујемо на ревносне чланове омладине, да што већма приону око растуривања истог по народу.

У Новоме Саду 12. августа 1871.

Омладински одбор.

У српској народној задружној штампарији сад је баш изишло

ОТВОРЕНО ПИСМО ДРУ СВЕТОЗАРУ МИЛЕТИЋУ

ВАЦ via ПЕСТ.

О ЖАЛОСНОМ СТАЊУ НАРОДНО-ЦРКВЕНОГ ЖИВОТА КОД СРБА,

НАПИСАО
ЈОСИФ ПОДГРАДСКИ.

Садржај је ово: Последњи напор народног сабора, да сачува заостатке децимнираног народа српског. — Сепаратаи вџум. — Ко врећа каноне, и ко оће да се они испуњавају? — Окрњено право народне цркве. — Програм противнародне странке у отвореном писму на владика-администратора Стојковића. — Назарени напредују. — Библија од Даничића. — Гете о библији. — Просвета.

Цена је књизи 20 новчића, а може се добити и наручити у српској народној задружној штампарији, у трговини Ђорђа Ратковића и Стевана Ратковића у Новоме Саду.

Ко поручи више примерака, добије обичан проценат 1% или сваку једанаесту књигу.

ОГЛАСИ.

ПРОДАЈА МАШИНА

ИЗ НАЈБОЉИ ЕНГЛЕСКИ И ДРУГИ ФАБРИКА

ОД

R. Hornsby & Sons in Grantham, James & Fred. Novard in Bedford, Clayton & Schuttleworth in Lincoln, Marsch, Steward & Küne in Plano und Sycamore, Illinois Ver. Staaten von Nord Amerika, Bernhard Eichman in Prag, Eduard Kühne in Wiselburg, Josef Florenz in Wien.

Почем је сезона за сејање различите ране сада приспела, то нарочито препоручујем поштованим економима машине за сејање, које су особито удешене за наш предео, а конструкција је тако зва гаретов-систем, с том разликом, прво, што су многа лакше од поменути, тако, да са њоме два коња, који су и слабији, могу читав дан радити; друго, што су ове машине, које ја препоручујем, јетиније, — јер гаретова стоји 490 фор., а ове само 320 фор.; штедња је у семену 34 проц. Ко оваку машину купи, и са њом 60—70 ланаца посеје, тај је одма машину купио за оно семе, што је ова при сејању уштедила, а у будуће остаје му 300 фор. сваки пут од семена, што је ова при сејању 60—70 ланаца уштедила. А осим тога морао је сваки опазити велику разлику, који је имао прилику видети, између оних усева, које је машина посејала и који су руком посејани. Из наведених разлога препоручујем сваком економу исту машину за сејање као најпотребитију и уједно умолавам сваког, који би такову требао, да ми бар на 14 дана напред поручи, јер у фабрици праве се од 15 до 13, 11 до 9 реди, тако, да се не може довољно од једне врсте у стоваришту држати, јер се не зна које врсте највише пролазе. Ја с моје стране препоручујем сваком од 13 реди.

Уједно препоручујем свима и свакоме децималске кантарове из најбољих фабрика.

К. С. Бокшан,

(3-3)

Спецејајска трговина „код златног јагњета.“

ВЛАСТНИК И ИЗДАВАЛАЦ: „ЗАДРУГА ЗА СРПСКУ НАРОДНУ ШТАМПАРИЈУ“. — УРЕДНИК ПАНТА ПОПОВИЋ.

Српска народна задружна штампарија у Новоме Саду 1871.